

Fastställande av löner för Riksdagens ombudsmän

Förslagets huvudsakliga innehåll

I detta ärende lämnar riksdagsstyrelsen förslag till en ny ordning för fastställande av löner för Riksdagens ombudsmän.

Förslaget innebär att uppgiften för riksdagsstyrelsen att bestämma lön, avgångsersättning och övriga anställningsförmåner för Riksdagens ombudsmän förs över på Nämnden för lön till riksrevisorerna. Nämnden byter därmed namn till Nämnden för lön till Riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna.

Förslaget innebär ändringar i riksdagsordningen och lagen (2002:1024) om lön till riksrevisorer.

Innehållsförteckning

Förslagets huvudsakliga innehåll.....	1
1 Riksdagsstyrelsens förslag till riksdagsbeslut.....	3
2 Lagtext.....	4
2.1 Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen	4
2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:1024) om lön till riksrevisorer	5
3 Ärendet och dess beredning.....	6
4 Riksdagsstyrelsens överväganden och förslag.....	7
Gällande bestämmelser.....	7
Riksdagsstyrelsens överväganden	8

1 Riksdagsstyrelsens förslag till riksdagsbeslut

Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen antar förslaget till

1. lag om ändring i riksdagsordningen,
2. lag om ändring i lagen (2002:1024) om lön till riksrevisorer.

Stockholm den 14 mars 2007

På riksdagsstyrelsens vägnar

Per Westerberg

Anders Forsberg

I detta beslut har deltagit: Per Westerberg, ordförande, Britt Bohlin Olsson (s), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Leif Jakobsson (s), Margareta Pålsson (m), Berit Andnor (s), Morgan Johansson (s), Hillevi Engström (m), Roger Tiefensee (c), Johan Pehrson (fp) och Margareta Israelsson (s).

2 Lagtext

Riksdagsstyrelsen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Härigenom föreskrivs i fråga om riksdagsordningen att 8 kap. 5 §, tilläggsbestämmelse 8.5.1 samt rubriken före 8 kap. 5 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Nämnden för lön till riksrevisorerna

Nämnden för lön till riksrevisorerna består av ordförande och två andra ledamöter. De väljs var för sig av riksdagen efter varje ordinarie val till riksdagen för tiden intill dess nytt val till nämnden har ägt rum. Suppleanter skall inte utses.

Om en ledamot av sjukdom eller annan orsak blir förhindrad att utföra sitt uppdrag, väljer riksdagen en person i hans eller hennes ställe så länge hindret varar.

Föreslagen lydelse

Nämnden för lön till *Riksdagens ombudsmän och* riksrevisorerna

8 kap.

5 §

Nämnden för lön till *Riksdagens ombudsmän och* riksrevisorerna består av ordförande och två andra ledamöter. De väljs var för sig av riksdagen efter varje ordinarie val till riksdagen för tiden intill dess nytt val till nämnden har ägt rum. Suppleanter skall inte utses.

8.5.1

Val av ledamöter i Nämnden för lön till riksrevisorerna bereds av konstitutionsutskottet.

Val av ledamöter i Nämnden för lön till *Riksdagens ombudsmän och* riksrevisorerna bereds av konstitutionsutskottet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:1024) om lön till riksrevisorer

Härigenom föreskrivs att rubriken till lagen (2002:1024) om lön till riksrevisorer samt 1 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Lag (2002:1024) om lön till riksrevisorer

Det belopp som månadsvis skall betalas i lön till riksrevisorerna skall bestämmas av Nämnden för lön till riksrevisorerna. Nämnden skall också besluta om avgångsersättning och övriga anställningsförmåner för riksrevisor.

Nämnden är en myndighet under riksdagen.

Föreslagen lydelse

Lag (2002:1024) om lön till Riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna

1 §

Det belopp som månadsvis skall betalas i lön till Riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna skall bestämmas av Nämnden för lön till Riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna. Nämnden skall också besluta om avgångsersättning och övriga anställningsförmåner för Riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

3 Ärendet och dess beredning

Riksdagsstyrelsen gav den 17 maj 2006 riksdagsdirektören i uppdrag att bereda frågan om formerna för fastställande av Riksdagens ombudsmäns löner i framtiden (riksdagsstyrelsens prot. 2005/06:10).

Frågan om Riksdagens ombudsmäns löner har därefter på riksdagsdirektörens uppdrag utretts av f.d. kanslichefen Magnus Isberg. Under beredningen har ordföranden i Nämnden för lön till riksrevisorerna och kanslichefen i konstitutionsutskottet delgivits utkast till förslag.

4 Riksdagsstyrelsens överväganden och förslag

Gällande bestämmelser

Riksdagens ombudsmän

Enligt gällande kollektivavtal mellan riksdagsförvaltningen (arbetsgivare) och Fackförbunden ST, SACO-S och SEKO (arbetstagare) bestäms lönerna för Riksdagens ombudsmän av riksdagsstyrelsen. Lönerevision sker i princip en gång om året. Tidigare var tidpunkten reglerad men det har blivit alltmer flytande när lönerevision sker. Vid den årliga lönerevisionen tas ombudsmännens löner upp sist tillsammans med lönerna till riksdagsdirektören, riksdagsdirektörens ställföreträdare (kanslichefen i kammarkansliet), administrativa direktören och förhandlingschefen vid riksdagsförvaltningen.

En riktpunkt för lönesättningen av ombudsmännen har varit att chefsjustitieombudsmannens lön ska ligga ca 5 000 kr över månadslönen för ett justitieråd och de övriga justitieombudsmännens lön ca 3 000 kr över denna lön.

Riksrevisorerna

Vid omorganisationen av den statliga revisionen år 2002 inrättades myndigheten Riksrevisionen som lyder under riksdagen. Myndighetens ledning består av tre riksrevisor som väljs av riksdagen på sju år utan möjlighet till omval. Deras oberoende är garanterat i grundlag, 12 kap. 7 § regeringsformen.

I samband med myndighetens tillkomst inrättades på konstitutionsutskottets initiativ en särskild nämnd för fastställande av riksrevisorernas löner och vissa andra anställningsförmåner för dem. Enligt utskottets mening var det angeläget att riksrevisorernas anställningsförmåner bestämdes på ett sätt som inte kunde anses inkräkta på riksrevisorernas oberoende. Efter mönster av arvoden till statsråden och riksdagsledamöterna inrättades därför den särskilda nämnden. Nämnden beslutar om lön till riksrevisorerna men också om avgångsersättning, pensionsförmåner och andra anställningsförmåner. Skälet för att det bör finnas utrymme för avgångsersättning var enligt utskottet att riksrevisorerna inte kunde omväljas efter sin mandatperiod på sju år. Det kunde enligt utskottet inte uteslutas att förbudet mot omval också gjorde sig gällande när det gällde storleken av pensionsförmånerna. Övriga förmåner borde, ansåg utskottet, i huvudsak utgå i enlighet med de regler som gäller för anställda i staten, men med hänsyn till de särskilda förhållanden som gäller för riksrevisorerna (bet. 2002/03:KU12 s. 16).

Nämndens sammansättning och valet av dess ledamöter regleras i 8 kap. 5 § riksdagsordningen och tilläggsbestämmelse 8.5.1. Nämnden består av ordförande och två andra ledamöter. Val av ledamöter i nämnden bereds av

konstitutionsutskottet. De väljs var för sig av riksdagen efter varje ordinarie riksdagsval för tiden intill dess nytt val till nämnden har ägt rum. Suppleanter utses inte. Om en ledamot av sjukdom eller annan orsak blir förhindrad att utföra sitt uppdrag, väljer riksdagen en person i hans eller hennes ställe så länge hindret varar.

Nämndens arbete regleras i en särskild lag, lagen (2002:1024) om lön till riksrevisorer. Av lagen framgår bl.a. att nämnden ska bestämma det belopp som månadsvis skall betalas till riksrevisorerna. Nämnden ska också besluta om avgångsersättning och om övriga anställningsförmåner för riksrevisorerna (1 §). Lagen innehåller i övrigt regler om nämndens sekreterare, ärendenas handläggning, förbud mot överklagande av nämndens beslut samt om hur arvodet till nämndens ledamöter fastställs.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Enligt 12 kap. 6 § regeringsformen väljer riksdagen en eller flera ombudsmän att utöva tillsyn över tillämpningen i offentlig verksamhet av lagar och andra författningar. Ombudsmännen intar samma självständiga ställning som riksrevisorerna. Konstitutionsutskottet har karakteriserat Riksdagens ombudsmän som en utanför den offentliga förvaltningen stående, helt självständigt verkande institution som har sin grund i folkrepresentationens förtroende och som de enskilda kan vända sig till med sina klagomål mot myndigheternas verksamhet. Den löpande verksamheten bedrivs helt utan påverkan av riksdagen. Denna självständighet är institutionens främsta kännetecken och grunden för dess betydelse (KU 1975/76:22 s. 49).

Riksdagsstyrelsen anser därför att det finns goda skäl för att ombudsmännens – i likhet med riksrevisorernas – löner och övriga anställningsförmåner bestäms på ett sätt som inte riskerar att inkräkta på deras oberoende ställning.

För att uppnå detta syfte föreslår riksdagsstyrelsen att även ombudsmännens löner bör fastställas av en särskild nämnd. Att inrätta en ny nämnd som motsvarar Nämnden för riksrevisorernas löner skulle vara en lösning. Den skulle i så fall utses på samma sätt som Nämnden för riksrevisorernas löner. Det finns emellertid skäl som talar för att en bättre och rationellare lösning är att Nämnden för riksrevisorernas löner också får ta hand om uppgiften att fastställa ombudsmännens löner och övriga anställningsvillkor. Även om inriktningen av riksrevisorernas och ombudsmännens arbete skiljer sig åt är de krav som ställs på kompetens och erfarenhet ganska likartade. Den kunskap om anställningsvillkoren för i första hand statligt anställda som nämndens ledamöter måste skaffa sig är således relevant för båda personalgrupperna. De båda grupperna påminner också om varandra i fråga om exponering för medial och annan publik uppmärksamhet.

Det förhållandet att samma nämnd fastställer anställningsvillkoren för både ombudsmännen och riksrevisorerna behöver inte betyda att dessa villkor bör bli exakt desamma för de båda grupperna. Det finns viktiga skillnader

mellan de båda grupperna som motiverar olikheter i anställningsvillkoren. En skillnad består i att ombudsmännen men inte riksrevisorerna kan väljas om för en ny mandatperiod och att detta också regelmässigt sker intill dess att pensionsålder inträder eller ombudsmannen själv avböjer omval. En annan omständighet som har betydelse för lönesättningen är lönenivån för den personkrets ur vilken ombudsmännen respektive riksrevisorerna rekryteras.

Förslaget förutsätter ändringar i riksdagsordningen och i lagen om lön till riksrevisor. Nämnden föreslås byta namn till Nämnden för lön till Riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna. I övrigt finns ingen anledning att göra några ändringar i denna reglering. Förslaget förutsätter däremot en omförhandling av avtalet den 13 oktober 2006 om beslut av riksdagsstyrelsen, riksbanksfullmäktige och Nämnden för lön till riksrevisorerna om avlöningsförmåner m.m. för vissa högre anställningar m.fl. (dnr 231-144-06/07) för att förslaget till lagändringar ska kunna genomföras. Beträffande den fråga som regleras i avtalets 3 § om skyldighet att lämna uppgift om innehav eller avsikt att åta sig bisysslor bör även i fortsättningen ombudsmännen lämna denna uppgift till riksdagsstyrelsen.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2007.